

OCCUPATIONAL QUALIFICATION STANDARD

Midwife, level 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Occupational title	Level of Estonian Qualifications Framework (EstQF)
Midwife, level 6	6

Part A DESCRIPTION OF WORK

A.1 Description of work

Ämmaemand on tervishoiuspetsialist, kes juhendab, jälgib, nõustab ja toetab naisi raseduse ja sünnituse ajal, sünnitusjärgsel perioodil ning reproduktiivterviselise küsimuste ja günekoloogiliste probleemide lahendamisel elukaare erinevatel etappidel. Ta jälgib rasedusi ja juhib sünnitusi omal vastutusel, hooldab ja jälgib vastsündinuid ning imikuid.

Ämmaemand osaleb tervisekasvatuses ja pereplaneerimises üksikisiku, perekonna ja ühiskonna tasandil.

Ämmaemand korraldab ämmaemandustegevust koostöös siht- ja sidusrühmadega.

Ämmaemand täiendab elukestva õppe põhimõtteid lähtudes oma teadmisi ja oskusi, osaledes kutsealastel täiendkoolitustel, edendades seeläbi isiklikku karjääri ja elukvaliteeti.

Ämmaemanda kutsealal on kolm kutset:

- Ämmaemand, tase 6 esmane kutse;
- Ämmaemand, tase 6;
- Ämmaemand, tase 7.

A.2 Tasks

A.2.1 Tervisekasvatus ja pereplaneerimine

1. Tervisedenduses ja -kasvatuses osalemine.
2. Läbivaatuse teostamine.
3. Reproduktiivtervisega seotud vaimse tervise hindamine.
4. Rasestumisvastaste meetodite selgitamine ja vahendite välja kirjutamine.

A.2.2 Ämmaemandus raseduse korral

1. Raseduse tuvastamine.
2. Raseduse jälgimine.
3. Oletatava sünnitustähtaja arvutamine.
4. Vaginaalse läbivaatuse tegemine, tulemuste analüüsimine.
5. Raseda läbivaatuse tegemine.
6. Kardiotokograafia tegemine.
7. Rasedusriskide hindamine ja selgitamine.
8. Sünnieelse diagnostika ja antenataalse jälgimiskava selgitamine.
9. Rasedusaegsete muutuste selgitamine.
10. Sünnitusplaani koostamine ja sünnituskoha valimine.

A.2.3 Ämmaemandus sünnituse korral

1. Turvalise sünnituskeskkonna loomine ja tagamine.
2. Sünnituse jälgimine.
3. Loote seisundi hindamine.
4. Sünnituse avanemisperioodi jälgimine ja hindamine.

5. Sünnituse väljutusperioodi jälgimine ja hindamine ning sünnituse vastuvõtmine.
6. Valutustamine.
7. Riskide hindamine sünnitustegevuses ja/või loote seisundis.
8. Erakorralised situatsioonid sünnitusel.
9. Tegutsemine sünnitustegevuse kõrvalekallete korral.
10. Emale ja lapsele turvalise keskkonna loomine kiindumussuhte kujunemiseks.
11. Nabaväadi klemmimise ajastuse hindamine.
12. Sünnituse platsentaarperioodi jälgimine ja hindamine ning platsenta manuaalne eemaldamine.
13. Verekaotuse ennetamine, hindamine ja ravi.
14. Sünnitusteede terviklikkuse hindamine ning taastamine.

A.2.4 Sünnitusjärgne ämmaemandus

1. Nahk-naha kontakti algatamine ja esmase imetamise toetamine.
2. Sünnitusjärgse läbivaatuse teostamine.
3. Operatsioonijärgse patsiendi seisundi hindamine ja jälgimine.
4. Sünnitusjärgse enesehoolduse juhendamine.
5. Vanemate toetamine kriisis.
6. Vastsündinu ja imiku baasvajaduste märkamine ja vanemlike oskuste kujundamine.
7. Imetamise õpetamine ning abistamine.
8. Laktatsiooni käivitamine ja säilitamine.
9. Laktogeneesi pärssimine.

A.2.5 Vastsündinu hooldus

1. Sünni tõendamine ja vastsündinud identifitseerimine.
2. Vastsündinu seisundi hindamine, esmase läbivaatuse ja tualeti tegemine.
3. Vastsündinu kohanemise jälgimine ja seisundi hindamine.
4. Haige vastsündinu jälgimine.
5. Elutähtsate funktsioonide taastamine.

A.2.6 Ämmaemandus naistehaiguste ja raseduse katkemise/katkestamise korral

1. Naistehaiguste ja sugulisel teel levivate haiguste ennetamise, diagnostika ja ravipõhimõtete selgitamine/ ja ravi määramine.
2. Nõustamine seksuaalkäitumise ning rasestumisvastaste vahendite kasutamisel.
3. Rasedust katkestada soovivate naiste nõustamine.
4. Naise seisundi hindamine, reproduktiivtervise häirete tuvastamine ning enesehoolduse ja abi võimaluste selgitamine.
5. Viljatusravi vajaduse hindamine.

A.2.7 Ämmaemandustoimingud

1. Eluliste näitajate mõõtmine ja interpreteerimine.
2. Ravimite manustamine.
3. Erituselunditega seotud toimingute läbiviimine.
4. Fototeraapia vajaduse hindamine ja teostamine.
5. Haavahoolduse teostamine.
6. Elutähtsate funktsioonide taastamine.
7. Vedelikubilansi hindamine.
8. Analüüside ja uuringute määramine ning teostamine.

A.2.8 Raviplaani koostamine

1. Ravi määramine.
2. Ravitulemuste hindamine.

A.3 Work environment and specific nature of work

Ämmaemand praktiseerib esmatasandi- ja statsionaarset tervishoiuteenust osutavates asutustes või eraettevõtluses. Ämmaemanda töö võib toimuda ööpäevaringselt graafiku alusel.

A.4 Tools
Ämmaemand kasutab oma töös meditsiiniseadmeid ja -tehnikat, abi- ja kaitsevahendeid ning infotehnoloogilisi vahendeid.
A.5 Personal qualities required for work: abilities and characteristics
Ämmaemanda kutse eeldab vastutus-, otsustus-, empaatia-, kohanemis-, algatus- ja koostöövõimet ning suhtlemisvalmidust.
A.6 Professional preparation
Ämmaemandal on erialane kõrgharidus ja töökogemus.
A.7 Most common occupational titles
Ämmaemand.
A.8 Regulations governing profession
Vastavalt tervishoiuteenuste korraldamise seadusele peab ämmaemand olema kantud Terviseameti tervishoiutöötajate registrisse.

Part B COMPETENCY REQUIREMENTS

B.1 Structure of occupation
Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid.

B.2 Competences

MANDATORY COMPETENCES

B.2.1 Tervisekasvatus, pereplaneerimine ja antenataalne hooldus	EstQF Level 6
Tegevusnäitajad - Viib läbi seksuaalkasvatuslikke, reproduktiivtervise ning pereplaneerimisega seotud ennetustegevusi arvestades kliendi sugu ja seksuaalset orientatsiooni. - Oskab märgata viljakusega ja viljatusega seotud tervise seisundeid ja suunab vajadusel erialaspetsialistile. - Oskab märgata reproduktiivtervise seotud vaimse tervise seisundi muutusi ja toimetulekuprobleeme. - Nõustab ja kirjutab välja teaduspõhiselt tunnustatud rasestumisvastaseid vahendeid arvestades patsiendi eelistusi, tervise seisundit, rahvusvahelisi ja/või riiklikke juhendeid ja õigusakte. - Diagnoosib naistehaigusi ja sugulisel teel levivaid haigusi ja ravib oma pädevuste piires. - Tuvastab raseduse, määrab raseduse suuruse ja oletava sünnituse tähtaja. - Jälgib rasedust ja osaleb riskiraseda jälgimisel lähtudes vastavatest riiklikest juhenditest ja õigusaktidest ning arvestab naise ja pere eelistustega. - Selgitab kliendile sünnieelse diagnostika sisu ning rasedusaegseid analüüse ja uuringuid, interpreteerib ja selgitab rasedale uuringute tulemusi. - Selgitab rasedusaegseid muutusi organismis ja õpetab rasedusvaevusi leevendavaid võtteid ning nõustab, milliste sümptomite korral on vaja pöörduda erakorraliselt. - Teostab rasedusaegse kardiokograafia ja interpreteerib tulemusi, selgitab tulemusi rasedale ja perele. - Nõustab rasedat ja peret sünnitusplaani koostamisel ning sünnituskoha valikul s.h. teostab kodusünnituse riskihindamist. - Tuvastab raseduse katkemise ja suunab diagnoosi täpsustamiseks naistearsti juurde. Valib koos kliendiga sobivaima raseduse katkestamise meetodi ja suunab raseduse katkestamisele. - Nõustab klienti raseduse katkemise või katkestamise põhjustest, võimalustest, riskidest ja selgitab, milliste sümptomite korral on vaja pöörduda erakorraliselt.	
B.2.2 Ämmaemandus raseduse korral	EstQF Level 6
Tegevusnäitajad:	

1. tuvastab raseduse ja määrab raseduse suuruse, kasutades erinevaid meetodeid;
2. jälgib rasedust, lähtudes vastavatest riiklikest juhenditest ja õigusaktidest ning võimalusel arvestab naise/pere soove;
3. arvutab erinevate meetoditega oletatava sünnikuupäeva ja sellest tulenevalt määrab rasedus- ja sünnituspuhkuse algusaja;
4. teeb vaginaalse läbivaatuse, võtab vajadusel analüüsid ning tõlgendab tulemusi, selgitab neid patsiendile, vajadusel määrab ravi või suunab edasi teiste spetsialistide juurde;
5. teeb naise läbivaatuse (vajadusel pelvimeetria), kõhupalpatsiooni, funduse kõrguse mõõtmise, loote kasvu ja asendi hindamise, kasutades Leopoldi võtteid; hindab loote/loodete seisundit, analüüsib, tõlgendab ja selgitab tulemusi patsiendile;
6. teeb kardiotokograafia ja interpreteerib tulemusi; selgitab tulemusi patsiendile;
7. hindab rasedusriske anamneesi ja raseduse kulu alusel, analüüsib kõrvalekaldeid normist ning vajadusel suunab edasi vastava spetsialisti juurde;
8. selgitab rasedale sünnieelse diagnostika sisu ning rasedusaegsete analüüside ja uuringute tegemise vajalikkust, läbiviimise aega, raseduse jälgimise korraldust ja põhimõtteid;
9. selgitab rasedusaegseid muutusi organismis ja õpetab rasedusvaevusi vähendavaid võtteid;
10. toetab rasedat ja peret sünnitusplaani koostamisel ja sünnituskoha valikul.

B.2.3 Ämmaemandus sünnituse korral

EstQF Level 6

Tegevusnäitajad

1. Hindab ja analüüsib sünnituse protsessi ning riske sünnitusel. Teeb vaginaalse läbivaatuse ja hindab leidu Bishop'i skaala alusel määrates loote asetuse, lootekestade seisundi ja loote eesasetseva osa. Määrab loote/loodete asendid ja pea laskumise erinevate meetoditega (nt. kasutab Leopoldi võtteid). Soovitab sünnitajale sobivaid sünnitusasendeid.
2. Ennetab sünnitusprotsessis mitte põhjendatud sekkumisi (nt. amniotoomia, suletud epiglottisega pressimine, pilustuslõike jm.)
3. Hindab ja analüüsib loote/loodete seisundit erinevate jälgimise meetoditega (nt KTG, Pinardi stetoskoop, STAN). Kahtlase leiu korral tegutseb oma pädevuse piires. Assisteerib skalpelektroodi paigaldamisel.
4. Teostab näidustuste korral amniotoomia, interpreteerib tulemusi ja hindab loote seisundit.
5. Selgitab sünnitajale sünnitusvalu füsioloogiat ja erinevaid valutustamisvõimalusi, rakendab tõenduspõhiseid alternatiivseid, mittefarmakoloogilisi ja farmakoloogilisi valutustamise meetodeid oma pädevuse piires. Assisteerib arsti regionaalsete anesteesiatega tegemisel.
6. Valmistab sünnitaja ette sünnitusabi operatsioonideks erakorralistes situatsioonides sh teostab näidustuste korral lokaalanesteesias pilustuslõike.
7. Võtab vastu vaginaalset sünnitust sh vette sünnitust, assisteerib arsti instrumentaalsel sünnitusel. Osutab abi sünnitusabi erakorralistes situatsioonides (nt õlgade düstokia, tuharseis, mitmikud jm). Omab teadmisi sünnitusest loote antenataalse huku korral.
8. Teostab esmase nahakontakti. Hindab vastsündinu seisundit Apgari skaalal. Lähtudes vastsündinu gestatsiooni vanusest ja seisundist ning ema seisundist teostab nabaväädi klemmimise. Abistab esmase imetamise algatamisel, jälgib kohanemist ja teeb vastsündinu esmase läbivaatuse.
9. Tõendab sünni ja identifitseerib vastsündinu.
10. Juhib platsentaarperioodi võimalusel lähtuvalt naise/pere eelistustest, kasutab verejooksu ennetamise meetodeid ning hindab lootekestade ja platsenta terviklikkust. Teostab sünnitusteede revisiooni ning terviklikkuse hindamise ja korrigeerimise kasutades lokaalanesteesiat I ja II järgu rebendi või pilustuslõike puhul.
11. Osutab vajadusel vastsündinule abi elutähtsate funktsioonide saavutamiseks kasutades elustamis- ja/või abistamisvõtteid.
12. Jälgib haiget ja/või enneaegset vastsündinut järgides ravikorraldusi, juhendab pere hoolduse osas

B.2.4 Sünnitusjärgne ämmaemandus

EstQF Level 6

Tegevusnäitajad:

1. juhendab ja toetab vanemaid nahk-naha kontakti loomisel, juhendab imetamise käivitumise protsessi; julgustab ja abistab vanemaid lapsega emotsionaalse sideme loomisel;
2. teostab sünnitusjärgse läbivaatuse ja selgitab organismis toimuvaid muutusi; hindab emaka involutsiooni ja sünnitusteede traumade paranemist, sh keisrilõike haav;
3. jälgib ja hindab operatsioonijärgselt patsiendi seisundit vastavalt tervisenäitajatele ja ravikorraldustele; vajadusel planeerib edasise sekkumise;

4. juhendab ja toetab naise toimetulekut sünnitusjärgse taastumise ja enesehooldusega ning informeerib võimalikest ohutunnustest ja abisaamise võimalustest;
5. toetab vanemaid kriisis, arvestades vanemate emotsionaalset seisundit ja vajadusi ning kaasates teisi spetsialiste;
6. juhendab vanemaid vastsündinu (sh enneaegse vastsündinu) ja imiku baasvajaduste äratundmisel ja hindamisel, õpetab hooldusvõtteid ning informeerib võimalikest ohutunnustest ning abisaamise võimalustest;
7. juhendab ja toetab naist imetamisel ning sagedamini esinevate probleemide lahendamisel; vajadusel soovib alternatiivseid toitmistehnikaid;
8. juhendab ja toetab naist laktatsiooni käivitamisel ja selle säilitamisel;
9. määratleb laktogeneesi pärssimise vajaduse; juhendab ja toetab naist, lähtudes valitud laktogeneesi pärssimise meetodist.

B.2.5 Vastsündinu hooldus	EstQF Level 6
----------------------------------	----------------------

- Tegevusnäitajad:
1. tõendab sünni ja identifitseerib vastsündinu;
 2. hindab vastsündinu seisundit sünnil Apgari skaalal, teeb vastsündinu esmase läbivaatuse ja tualeti;
 3. jälgib vastsündinu kohanemist ja hindab seisundit;
 4. jälgib haiget vastsündinut järgides ravikorraldusi, juhendab ema/pere haige vastsündinu hoolduse osas;
 5. vajadusel osutab vastsündinule abi elutähtsate funktsioonide taastamisel, kasutades elustamisvõtteid lähtuvalt kehtivatest tegevusjuhenditest; kutsub abi või suunab patsiendi edasi teiste tervishoiuspetsialistide juurde.

B.2.6 Ämmaemandus naistehaiguste ja raseduse katkemise/katkestamise korral	EstQF Level 6
---	----------------------

- Tegevusnäitajad:
1. selgitab naistehaiguste ja sugulisel teel levivate haiguste ennetamisvõimalusi, levikut, kulgu, diagnostikat ja ravipõhimõtteid; määrab ravi oma pädevuse piires;
 2. juhendab ning nõustab nait (vajadusel ka pereliikmeid) seksuaalkäitumise ning rasedustumisvastaste vahendite kasutamisel, sealhulgas pärast raseduse katkestamist;
 3. selgitab raseduse katkestamise võimalusi ja abordijärgseid tüsistusi; nõustab rasedustumisvastaste vahendite kasutamisel; õpetab abordijärgset enesehooldust; suunab patsiendi naistearsti vastuvõtule;
 4. hindab nait seisundit ja elulisi näitajaid erinevate reproduktiivtervise häirete korral, järgides ravikorraldusi; selgitab enesehoolduse ja abi võimalusi; vajadusel ravib või suunab edasi teiste spetsialistide juurde;
 5. selgitab naistehaiguste mõju viljakusele; hindab viljatusravi vajadust ja selgitab erinevaid viljatusravi meetodeid.

B.2.7 Ämmaemandustoimingud	EstQF Level 6
-----------------------------------	----------------------

- Tegevusnäitajad:
1. mõõdab elulisi näitajaid ja interpreteerib tulemusi;
 2. manustab ravimeid, lähtudes ravikorraldustest ja kehtivatest ravijuhenditest;
 3. hindab erituselunditega seotud toimingute vajadust ja teostab protseduurid;
 4. hindab fototeraapia rakendamise vajadust ja teostab fototeraapiat, lähtudes ravikorraldustest;
 5. teostab haava hooldust, lähtudes haava tüübist; kõrvalekallete ilmnemisel planeerib sekkumised;
 6. vajadusel osutab abi patsiendi elutähtsate funktsioonide taastamisel, kasutades elustamisvõtteid lähtuvalt kehtivatest tegevusjuhenditest; kutsub abi või suunab patsiendi edasi teiste spetsialistide juurde;
 7. hindab vedelikubilanssi ja tagab vajaliku vedelikutasakaalu organismis;
 8. määrab ja teostab vajalikud analüüsid ning uuringud, interpreteerib tulemusi.

B.2.8 Raviplaani koostamine	EstQF Level 6
------------------------------------	----------------------

- Tegevusnäitajad:
1. määrab ravi vastavalt kehtivatele ravijuhistele ja õigusaktidele;
 2. hindab määratud ravi tõhusust ja vajadusel korrigeerib määratud ravi; vajadusel kaasab teisi spetsialiste.

RECURRING COMPETENCES

B.2.9 Ämmaemanda kutset läbiv kompetents	EstQF Level 7
---	----------------------

- Tegevusnäitajad
1. Loob privaatselt ja turvalise keskkonna naitsele ja perele/tugiisikule lähtudes võimalusel nende eelistustest. Teostab biopsühhosotsiaalset hooldust sh seksuaalvähivalla korral, mis on suunatud füsioloogiliste, psühholoogiliste ja emotsionaalsete vajaduste märkamisele ning toetamisele.

2. Koostab kliendi anamneesi, hindab terviklikult üldseisundit, mõõdab elulisi näitajaid ja interpreteerib tulemusi. Hindab terviseriske, sh raseduse, raseduse katkestamise ja/või katkemise, sünnituse ja sünnitusjärgse perioodiga kaasnevaid riske, analüüsib kõrvalekaldeid normist ja vajadusel suunab edasi vastava spetsialisti juurde.
3. Osutab abi patsiendi elutähtsate funktsioonide taastamisel, sh vajadusel kasutab abivahendid (nt aparaat pideva positiivse rõhu tagamiseks hingamisteedes, hingamiskott), osaleb elustamismeeskonnas. Omab väljaõpet juhtida esmaabi meeskonda.
4. Teostab kliendi läbivaatuse, sh günekoloogiline ning rindade läbivaatus, vastsündinu ja imiku läbivaatus. Omab teadmisi rinnatervisest. Võtab vajadusel analüüsid vaginaalse läbivaatuse käigus, tõlgendab tulemusi, selgitab neid patsiendile, vajadusel määrab ravi või suunab edasi teiste spetsialistide juurde.
5. Viib läbi tervisedenduse, sünnitusabi ja günekoloogia valdkonnas ennetustegevusi, sh nõustab skriininguuringute osas. Omab teadmisi vastsündinu skriiningtesti teostamiseks. Teeb koostööd teiste spetsialistidega siht- ja sidusrühmades.
6. Määrab ja manustab ravimeid, lähtudes ravikorraldustest ja kehtivatest ravijuhenditest sealjuures hindab määratud ravi tõhusust ja vajadusel korrigeerib ravi kaasates teisi spetsialiste. Tagab ravimite kõlblikkuse ja nõuetekohase käitluse.
7. Hindab vedelikubilanssi ja verekaotust, erituselunditega seotud toimingute vajadust ja teostab protseduurid tagades vajaliku vedeliku tasakaalu organismis. Teostab verekomponentide ülekande vastavalt arsti korraldusele.
8. Nõustab immuniseerimise osas ja omab kehtivat sertifikaati immuniseerimiseks.
9. Tunneb valuskaalasid ja oskab valu hinnata ning nõustada valu leevendamise osas rakendades vajadusel valuravi meetodikaid. Teostab haavahooldust, kõrvalekallete ilmnemisel planeerib sekkumised.
10. Omab valmisolekut abi osutamiseks ja korraldamiseks suurõnnetustel, katastroofi ja sõjalise konflikti korral.
11. Selgitab välja grupi ja/või paari nõustamise vajadused ja ootused, kasutades sobivaid meetodeid; seab nõustamise eesmärgi, määratleb käsitletavat teema(d), kavandab vajaliku tegevuse ja valmistab ette materjalid.
12. Hindab koos grupi ja/või paariga nõustamistulemusi, analüüsides grupiliikmetelt ja/või paarilt saadud tagasisidet.
13. Dokumenteerib ja analüüsib oma tegevuse ning planeerib edasised sekkumised.

Part C GENERAL INFORMATION AND ANNEXES

C.1 Information concerning compilation and certification of occupational qualification standard and reference to classification of occupations	
1. ID of occupational qualification standard in register of occupational qualifications	23-23032023-2.8/9k
2. Occupational qualification standard compiled by:	Vivian Arusaar, Ida-Tallinna Keskhaigla Irena Bartels, Eesti Æmmaemandate Ühing Katriin Klein, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Marge Mahla, Tartu Tervishoiu Kõrgkool Heli Rannu, Lääne-Tallinna Keskhaigla Pille Teesalu, Tartu Ülikooli Kliinikumi naistekliinik
3. Occupational qualification standard approved by:	Health
4. No. of decision of Sectoral Council	31
5. Date of decision of Sectoral Council	23.03.2023
6. Occupational qualification standard valid until	15.11.2023
7. Occupational qualification standard version no.	9
8. Reference to International Standard Classification of Occupations (ISCO 08)	2222 Midwifery Professionals
9. Reference to European Qualifications Framework (EQF)	6
C.2 Occupational title in foreign language	
English:	Midwife, level 6
Russian:	Акушерка

C.3 AnnexesLisa 1 [Eetikakoodeks](#)Lisa 2 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)